

THAM LUẬN

Chủ đề “Một số khó khăn, vướng mắc và đề xuất giải pháp đối với vấn đề định giá đối với tang vật là động vật hoang dã”

(Kèm theo Công văn số: /CAT-PC03 ngày /3/2026 của Công an tỉnh)

Sau sáp nhập tỉnh Vĩnh Long mới có vị trí địa lý nằm ở trung tâm Đồng bằng sông Cửu Long, giữa hai nhánh lớn của sông Mê Kông là sông Tiền và sông Hậu. Với diện tích tự nhiên khoảng 6.296 km² và dân số hơn 4,25 triệu người, phía Đông và Nam giáp Biển Đông thông qua phần diện tích sáp nhập từ tỉnh Bến Tre và tỉnh Trà Vinh; các hướng còn lại giáp các tỉnh Đồng Tháp, Thành phố Cần Thơ. Nhờ đặc điểm địa hình sông ngòi chằng chịt, đất đai màu mỡ và khí hậu nhiệt đới gió mùa, tỉnh Vĩnh Long sở hữu hệ sinh thái đa dạng, tiêu biểu là rừng ngập mặn ven biển, vùng sinh thái ngọt - mặn - lợ đan xen, cùng các vườn cây ăn trái đặc sản trù phú. Đây là nền tảng quan trọng để Vĩnh Long phát triển nông nghiệp sinh thái, nuôi trồng thủy sản, du lịch miệt vườn và bảo tồn đa dạng sinh học gắn với phát triển bền vững.

Động vật hoang dã (ĐVHD) hiện nay trên địa bàn tỉnh Vĩnh Long chủ yếu là nhím, chim trĩ đỏ, heo rừng lai, dúi mốc lớn, cá sấu nước ngọt, trăn đất, cây vòi hương, công, sến mật, nghể chân vịt, hà thủ ô đỏ, chùm lé, chim hoang dã, chim di cư...; mục đích gây nuôi nhốt nhỏ lẻ để kinh doanh thương mại hoặc làm cảnh.

Thời gian qua, Công an tỉnh chưa phát hiện, khởi tố tội phạm liên quan đến ĐVHD; tuy nhiên, tình trạng nuôi nhốt, mua bán, quảng cáo, kinh doanh các loài ĐVHD trái phép vẫn còn diễn ra công khai, phổ biến và đa dạng dưới nhiều hình thức. Trước tình hình trên, quán triệt thực hiện Kế hoạch phối hợp số 628/KH-BCA-BNN&MT và Điện mật số 116/ĐK:HT ngày 27/10/2025 của Bộ Công an về việc triển khai thực hiện Kế hoạch phối hợp 628/KH-BCA-BNN&MT, Công an tỉnh đã ban hành Kế hoạch số 1561/KH-CAT-PC03 ngày 05/11/2025 để triển khai thực hiện trong lực lượng Công an toàn tỉnh; đồng thời, phối hợp với Sở Nông nghiệp và Môi trường tham mưu UBND tỉnh ban hành 03 văn bản chỉ đạo các sở, ban, ngành, địa phương triển khai thực hiện quyết liệt, toàn diện, có hiệu quả các mặt công tác¹ góp phần ngăn chặn các hành vi VPPL

¹ (1) Quyết định số 2958/QĐ-UBND ngày 08/12/2025 của UBND tỉnh Vĩnh Long về thành lập Ban chỉ đạo liên ngành phối hợp tổ chức tuyên truyền, đấu tranh, xử lý góp phần ngăn chặn các hành vi VPPL liên quan đến bảo vệ các loài ĐVHD, bảo vệ nguồn lợi thủy sản trên địa bàn tỉnh; (2) Quyết định số 47/QĐ-BCĐ ngày 11/12/2025 của Ban Chỉ đạo liên ngành về thành lập Tổ Công tác liên ngành, phối hợp tổ chức tuyên truyền, đấu tranh, xử lý góp phần ngăn chặn các hành vi VPPL liên quan đến bảo vệ các loài ĐVHD, bảo vệ nguồn lợi thủy sản trên địa bàn tỉnh; (3) Kế hoạch 115/KH-UBND ngày 16/12/2025 của UBND tỉnh Vĩnh Long về mở đợt cao điểm tổ chức tuyên truyền, đấu tranh, xử lý góp phần ngăn chặn các hành vi VPPL liên quan đến bảo vệ các loài ĐVHD, bảo vệ nguồn lợi thủy sản trên địa bàn tỉnh.

liên quan đến bảo vệ các loài ĐVHD, bảo vệ nguồn lợi thủy sản trên địa bàn tỉnh, cụ thể: Công an tỉnh đã triển khai thực hiện công tác điều tra cơ bản xuyên suốt lĩnh vực đa dạng sinh học; rà soát, phát hiện đưa 02 đối tượng có biểu hiện nghi vấn nuôi nhốt, mua bán trái phép ĐVHD vào diện sơ tra; xác lập 01 hiềm nghi trên không gian mạng để triển khai các biện pháp nghiệp vụ xác minh, làm rõ. Phối hợp với Sở Nông nghiệp và Môi trường triển khai các biện pháp nghiệp vụ, rà soát lên danh sách 39 cơ sở, đối tượng có dấu hiệu vi phạm về nuôi nhốt, mua bán các loài ĐVHD để đấu tranh, xử lý; phối hợp với C05, Chi cục Kiểm lâm vùng 3, Chi cục Kiểm lâm và đa dạng sinh học và UBND các xã, phường tăng cường công tác tuần tra, truy quét 137 lượt; qua đó, đã phát hiện, xử lý VPHC 32 vụ (11 vụ vi phạm về quản lý, bảo vệ ĐVHD với số tiền 129.000.000 đồng, tịch thu 2.141 cá thể ĐVHD; 21 vụ vi phạm quy định về bảo vệ nguồn lợi thủy sản với số tiền 84.000.000 đồng, tịch thu 21 công cụ kích điện).

Ngoài ra, Công an tỉnh đã thiết lập điện thoại đường dây nóng để tiếp nhận nguồn tin tội phạm về ĐVHD và bảo vệ nguồn lợi thủy sản; phối hợp phát hành 2.100 thư ngõ với thông điệp “nói không với săn bắt, buôn bán và tiêu thụ ĐVHD, bảo vệ nguồn lợi thủy sản”; tổ chức, tuyên truyền, vận động, mời gọi, giáo dục đối với 102 cá nhân, yêu cầu cam kết không tham gia các hoạt động săn bắt, nuôi nhốt, buôn bán ĐVHD; qua đó, có 26 cá nhân tự nguyện giao nộp 26 bộ công cụ kích điện và cam kết không sử dụng công cụ kích điện để khai thác, hủy hoại nguồn lợi thủy sản; đăng 04 bài viết trên trang Zalo tuyên truyền về công tác kiểm tra, xử lý của lực lượng chức năng để nâng cao nhận thức, ý thức của người dân trong việc chấp hành pháp luật về bảo vệ ĐVHD và bảo vệ nguồn lợi thủy sản.

Bên cạnh những kết quả đạt được, thực tiễn công tác đấu tranh, áp dụng các quy định của pháp luật để xử lý các hành vi xâm hại về quản lý, bảo vệ ĐVHD trên địa bàn còn gặp một số vướng mắc, khó khăn cần trao đổi, nghiên cứu để khắc phục. Điển hình là vấn đề về kiểm tra, định giá đối với tang vật là ĐVHD, cụ thể:

Một là, ĐVHD đã được xác định là hàng cấm, mà là hàng cấm thì không có giá để so sánh, đối chiếu và trên thị trường cũng không có giao dịch chính thức, hợp pháp để tham khảo giá làm cơ sở kết luận định giá. Do đó, các vụ việc vi phạm có yêu cầu định giá tang vật là ĐVHD thì cơ quan được trưng cầu định giá thường từ chối định giá với lý do như trên. Điều này gây khó khăn cho đơn vị xử lý trong việc xác định căn cứ áp dụng khung xử phạt VPHC hoặc xem xét truy cứu trách nhiệm hình sự đối với tội vi phạm quy định về bảo vệ ĐVHD theo Điều 234 Bộ luật Hình sự.

Hai là, vì các căn cứ trên không áp dụng được nên việc định giá đối với tang vật là ĐVHD hiện nay chỉ thực hiện theo 02 hướng:

(1) Giá do doanh nghiệp thẩm định giá cung cấp. Theo quy định, Hội đồng định giá được sử dụng chứng thư thẩm định giá làm tài liệu tham khảo để ban hành kết luận định giá vì doanh nghiệp thẩm định giá có đủ tư cách pháp nhân và chịu toàn bộ trách nhiệm về kết quả thẩm định. Tuy nhiên, doanh nghiệp thẩm định giá cũng chỉ dựa vào tài liệu khảo sát, thu thập thông tin từ nguồn không chính thống và mỗi khu vực, địa phương có thể giá tham khảo khác nhau dẫn đến tình trạng cùng một hành vi, cùng số lượng tang vật nhưng việc áp dụng giá không thống nhất dẫn đến có người bị xử lý ở mức thấp, nhưng người khác ở mức cao hơn dẫn đến không công bằng trong xử lý vi phạm.

(2) Đơn vị xử lý (lực lượng Kiểm lâm) trực tiếp thực hiện việc khảo sát giá từ thị trường không chính thống. Hình thức này gặp khó khăn hơn vì phải tìm nhiều đối tượng để hỏi khảo sát và cũng gặp vướng mắc, hạn chế như trường hợp sử dụng giá do doanh nghiệp thẩm định giá cung cấp.

Ba là, việc định giá tốn nhiều kinh phí và kéo dài thời gian vì nhiều trường hợp phải giám định loài, xác định chính xác tên loài ĐVHD thì mới có cơ sở để định giá.

Những vướng mắc trong định giá đã nêu trên là nguyên nhân dẫn đến kết quả định giá tài sản không đảm bảo khách quan, chính xác và kéo dài thời gian, ảnh hưởng không nhỏ đến tiến độ, chất lượng giải quyết các vụ việc vi phạm cũng như hiệu quả đấu tranh, phòng chống nạn buôn bán, vận chuyển, tàng trữ trái phép ĐVHD. Do đó, để đảm bảo việc nhận thức, áp dụng pháp luật trong định giá ĐVHD được thống nhất, Công an tỉnh Vĩnh Long có một số kiến nghị, đề xuất như sau:

(1) Kiến nghị Bộ Công an, Bộ Nông nghiệp và Môi trường chủ trì phối hợp với các Bộ, ngành liên quan ban hành hướng dẫn thống nhất riêng biệt các căn cứ để định giá tang vật là ĐVHD; ban hành cụ thể quy định về giá đối với các loài ĐVHD, động vật nguy cấp, quý hiếm để làm căn cứ định giá, tạo thuận lợi cho lực lượng thực thi nhiệm vụ trong thực tiễn.

(2) Thực tiễn cho thấy việc kiểm tra, xử lý các vụ việc liên quan đến ĐVHD rất phức tạp, nếu chỉ mình lực lượng Công an thực hiện kiểm tra, xử lý sẽ không đảm bảo vì thẩm quyền xử phạt chưa được quy định rõ ràng trong Nghị định số 35/2019/NĐ-CP ngày 25/4/2019 của Chính phủ quy định xử phạt VPHC trong lĩnh vực lâm nghiệp (được sửa đổi, bổ sung bởi Nghị định số 07/2022/NĐ-CP ngày 10/01/2022 của Chính phủ). Mặt khác, việc tạm giữ tang vật vi phạm (các loài ĐVHD còn sống) hiện nay gặp rất nhiều khó khăn do trên địa bàn tỉnh không có chỗ nuôi nhốt đảm bảo các điều kiện theo quy định, không có người chăm sóc, môi trường sống thường xuyên thay đổi dẫn đến các loài ĐVHD không thích nghi kịp thời, dễ bị chết, làm mất mát, thiệt hại tang vật,

nhất là những vụ việc phải trung cầu giám định, định giá kéo dài thời gian. Do đó, kiến nghị, đề xuất Bộ Công an phối hợp với Bộ Nông nghiệp và Môi trường thường xuyên mở các lớp tập huấn chuyên sâu về công tác phát hiện, kiểm tra, xử lý vi phạm về bảo vệ ĐVHD và bảo vệ nguồn lợi thủy sản; đồng thời, nghiên cứu ban hành quy trình bảo quản các tang vật vi phạm đối với các loài ĐVHD để hướng dẫn các địa phương thực hiện thống nhất và quan tâm phân bổ nguồn kinh phí phục vụ công tác phòng, chống tội phạm, VPPL trên lĩnh vực này.

(3) Đối với địa phương: Sở Nông nghiệp và Môi trường chủ trì phối hợp với các sở, ngành liên quan tham mưu UBND tỉnh tăng cường đầu tư cơ sở vật chất và kinh phí phục vụ công tác bảo quản, nuôi nhốt ĐVHD bị tạm giữ đáp ứng yêu cầu công tác; rà soát bổ nhiệm giám định viên tư pháp lĩnh vực ĐVHD phục vụ yêu cầu giám định loài và định giá tang vật là ĐVHD./.